

بسم الله الرحمن الرحيم

سقوط بی سابقه ارزش لیره و پیامدهای آن بالای انتخابات ریاست جمهوری سال 2023م

(ترجمه)

پرسش

ارزش لیره ترکیه در مدت کوتاهی به پایین ترین حد خود رسید و در نتیجه در کم تر از دو ماه بیش تر از 30% و از شروع سال جاری تا کنون 45% از ارزش خود را از دست داد. تورم تا حدود 21% افزایش یافت و قیمت اجناس به گونه قابل توجهی بالا رفته است. این را نیز باید یادآوری نمود که از سال 2013م تا کنون پیوسته در وضعیت سقوط قرار داریم. اسباب این وضعیت چیست؟ و چگونه می توان این بحران را معالجه و کاهش ارزش لیره را متوقف نمود؟ پرسش دیگر این که پیامدهای این وضعیت بالای انتخابات سال 2023م چیست؟

پاسخ

برای درک اسباب این موضوع و پیامدهای آن، موارد زیر را بررسی می کنیم:

1. بلی، لیره از شروع سال جاری 45% و از اواخر ماه اکتوبر 30% از ارزش خود را در برابر دالر از دست داده. دلیل آن بالا رفتن سطح قرضه ها/بدهی ها و لزوم بازپرداخت قرضه های عاجل و عدم توان پرداخت این قرضه ها در زمان تعیین شده آن می باشد. این ها اسباب مهمی است که در کاهش بهای لیره نقش دارد. چنان که قرضه ها/بدهی های ترکیه به گفته وزارت خارجه ترکیه به تاریخ 31 مارچ 2021م به حدود 448.4 میلیارد دالر می رسد و اصل قرضه ها 262.1 میلیارد دالر است و این مبلغ با سود آن به علاوه پرداخت ضمانت بر قرضه ها افزایش داشته. قرضه های عاجلی را که ترکیه باید در جریان یک سال باید بپردازد، به حدود 168.7 میلیارد دالر می رسد. برای بازپرداخت این قرضه ها ترکیه نیاز به قرضه گرفتن از جهت های دیگری دارد و به این ترتیب همواره در گرداب لزوم بازپرداخت قرضه ها باقی می ماند. به نظر می رسد ترکیه در بازپرداخت قرضه های عاجل خود توان کافی ندارد و این قرضه ها باید با ارزهای خارجی پرداخت گردد. جدول بازپرداخت قرضه ها بالای اقتصاد ترکیه فشار آورده، چنان که عجز در پرداخت آن در ماه اکتوبر گذشته از 3.7 میلیارد دالر به 12 میلیارد دالر در ماه نومبر گذشته افزایش داشته و انتظار می رود این عجز در ماه دسمبر جاری تا 10.4 میلیارد دالر افزایش یابد و انتظار می رود تا ماه ها تابستان پیش رو ماهانه 9 میلیارد دالر افزایش داشته باشد. این پیش بینی های شماری از اقتصاد دانان ترک است که در بانک های این کشور کار می کنند. اردوغان سعی نمود بار این ملامتی را بر دوش طرف های مجهولی بیندازد که ارزهای خارجی خریداری نموده و از بازارها بیرون می کنند و نمی گذارند به بانک مرکزی برسد. چنان که: «اردوغان شورای رقابت حکومتی را موظف نمود تا سازمان هایی را که مقادیر زیاد ارزهای خارجی را خریداری نموده اند، مشخص نموده و دریابند که آیا در این مسئله نیرنگ و بازی صورت گرفته یا خیر. وی گفت: کشور ما با جنگ استقلال اقتصادی دست و پنجه نرم می کند و هرگز تسلیم فشارهایی که به هدف تغییر مسیر جریان دارد نخواهد شد.

ما شاهد نیرنگ و بازی‌هایی هستیم که در خصوص بهای ارز و قیمت سود و افزایش قیمت‌ها توسط کسانی که قصد دارند ترکیه را از معادله بیرون کنند، جریان دارد.» (منبع: خاور میانه 27 نومبر 2021م). به این ترتیب دیده می‌شود که تمام این ادعاها در حقیقت تلاش برای فرار از مسئولیت و سرپوش گذاشتن بر واقعیت‌ها مطرح می‌گردد، زیرا عجز کاملاً واقعی بوده و دروازه قرضه و سود برای طرف‌های مختلف کاملاً باز گذاشته شده، اعم از دولت یا شرکت‌ها و یا افرادی که توسط کارت‌های بیمه به آن اقدام می‌کنند. هم‌چنین قرضه‌ها با واحد پولی بیگانه پرداخت می‌گردد که همه این موارد بحران واقعی را به بار آورده و باعث کاهش ارزش پول و افزایش فقر می‌گردد. از آن طرف؛ بانک‌ها و سازمان‌های مالی قرضه‌دهنده ذخیره‌های شان را پر می‌کنند و دولت‌هایی که در پشت آن‌ها قرار دارند، به خصوص دولت‌های استعمارگر، مداخله‌شان را در امور این سرزمین افزایش داده و تسلط بیش‌تری بالای آن خواهد یافت.

2. اسباب و دلایل فوق است که باعث افزایش بی‌سابقه و قابل توجه قیمت اشیاء و اجناس گردیده، چنان‌که اداره احصائی ترکیه به تاریخ 3 دسامبر 2021م اعلان نمود: «حجم تورم در ترکیه در ماه نومبر بر اساس محاسبات سالانه به 21.31% رسیده است» (منبع: اناضول 3 دسامبر 2021م). این خود منجر به منقبض و فشرده شدن اقتصادی شده و این میزان چهار برابر بیش‌تر از هدفی است که حکومت اردوغان مشخص نموده است؛ امری که هزینه زندگی برای بسیاری از خانواده‌ها را بسیار سنگین می‌کند و توان بسیاری از مردم برای بازپرداخت قرضه‌های شان را از آنان خواهد گرفت. ریاست بودجه و استراتژی ریاست جمهوری ترکیه در گزارشی که به تاریخ 2 دسامبر 2021م منتشر نمود، گفت: «شمار مصرف‌کننده‌گانی که توان پرداخت قرضه‌های سودی شان را ندارند، در سال جاری تا 127.2% در مقایسه با سال قبل افزایش یافته. باید گفت که شمار کسانی که از کارت‌های بیمه یا قرضه سودی در ترکیه استفاده می‌کنند، یعنی کسانی که قرضه‌های سودی دریافت می‌کنند، به حدود 35 میلیون تن رسیده است. لطفی الوان وزیر خزانه‌داری ترکیه در اظهاراتی گفت: «شمار کسانی که از کارت‌های قرضه استفاده می‌کنند، به 34 میلیون و 119 هزار و 250 تن می‌رسید. آنان 874 میلیارد و 300 میلیون لیره ترکی را قرضه گرفته‌اند.» (منبع: بی بی سی ترک 14 سپتامبر 2021م)

3. دولت، رئیس دولت و سازمان‌های دولتی مردم را به مصرف بیش‌تر تشویق می‌کنند تا منجر به رشد اقتصادی گردد. مصرف بیش‌تر مردم را به روی آوردن به قرضه‌های بیش‌تر می‌کند که همانا سود حرام و مملو از اضرار است. یگانه تغییری را که دولت آورده این است که بانک مرکزی بنا به دستور اردوغان نرخ سود را از 24% به 19% کاهش داد و در ماه‌های اخیر تا 15% کاهش داشته است. رئیس‌جمهور با این اقدام خود سعی نمود از احساسات مسلمانان سو استفاده کند، آنجا که تجمع اعضای پارلمانی حزب‌اش به تاریخ 17 نومبر 2021م گفت: «سود سبب است و تورم نتیجه آن، پس ما با تورم خواهیم جنگید و به سود اجازه نخواهیم داد ملت ما را زیر گیرد.» چه تفاوت است میان این که سود 24% باشد یا 19% و یا 15%؟ کم یا زیاد سود همه حرام است و هرکی سود بخورد یا خوردن آن را قانونی سازد و یا به آن تشویق کند، در حقیقت اعلان جنگ با الله و رسول نموده. از سال 2002م که اردوغان و حزب به اصطلاح اسلامی‌گرایش بر سر قدرت اند تا کنون در جریان 19 سال اکثریت مردم ترکیه در معاملات سودی دخیل می‌باشند. برای راه‌اندازی چرخه اقتصاد و رشد اقتصادی، یعنی تداوم خرید و فروش، سرمایه‌گذاری و کاهش بیکاری مردم را تشویق به قرضه گرفتن می‌کنند؛ در حالی که همه با سود داد و ستد می‌گردد. بار سنگین و پیامدهای کوبنده آن را اینک مردم ترکیه متحمل می‌شوند به دلیل این که از طریق

قرضه‌های سودی به مصرف‌گرایی روی آورده اند. فقر و بی‌چاره‌گی مردم عادی پیوسته افزایش یافته و از آن طرف؛ ثروت و سرمایه‌داران افزایش یافته است. اینک سر و صدای مردم در برابر اردوغان بالا گرفته و محبوبیت‌اش در میان مردم به پایین‌ترین حد خود رسیده و این در حالی است که انتخابات ریاست جمهوری در راه است، چنان‌که قرار است به تاریخ 18 جون 2023م برگزار گردد. شکی نیست که اساسی‌ترین دلیل انتشار سود، که یکی از پایه‌های نظام دموکراسی می‌باشد، همین نظام دموکراسی سکولاری است که در حال حاضر در ترکیه تطبیق می‌گردد.

4. اردوغان ناجی اقبال رئیس سابق بانک مرکزی را به تاریخ 19 مارچ 2021م از سمت‌اش برکنار نمود؛ زیرا وی از سیاست سود بالا دفاع می‌نمود و به عوض وی، قاوجی اوغلو را مقرر نمود و به وی مسئولیت داد تا فوائد سودی را کاهش داده و سعی کند قیمت‌ها را ثابت نگهدارد و اقتصاد ترکیه را پیش از انتخابات پارلمانی و ریاست‌جمهوری آینده فعال نگهدارد. شهاب قاوجی اوغلو رئیس بانک مرکزی ترکیه در سخنانی گفت: «هدف بانک مرکزی از مداخله در بازارهای پولی این است که به نوسان‌های موجود در بازار پایان دهد و نتایج مترکام موقوف ما از سیاست نقدی موجود در نیمه نخست سال 2022م قابل ملاحظه خواهد بود». (منبع: اناضول 2 دسمبر 2021م) اردوغان، لطفی الوان وزیر خزانه‌داری و مالی را برکنار نموده و نور الدین نباتی را به عوض وی مقرر نمود و این خبر را در نشریه رسمی ترکیه به تاریخ 2 دسمبر 2021م اعلان کرد. لازم به ذکر است که او در حالی وی را به این سمت تعیین می‌کند که درست یک سال قبل به تاریخ 10 دسمبر 2020م دامادش بیرات البیرق را از این سمت برکنار نموده بود و این نشان‌دهنده سردرگمی و اضطراب در سیاست‌گذاری و طرح راه‌حل‌ها و تلاش برای انداختن بار ملامتی و ناکامی بر دوش افرادی است که آنان را تعیین می‌کند.

5. شکی نیست که اردوغان هنوز در خدمت سیاست‌های امریکا را در منطقه کار نموده و منافع آن را تأمین می‌کند و با تمام وجود در مدار امریکا می‌چرخد. امریکا در مقابل به اشکال مختلف از وی حمایت می‌کند. چنان‌چه شرکت‌های بین‌المللی برای تصنیف بیمه را که شرکت‌های امریکائی است منتشر نموده و گزارش‌های مثبتی را به نفع اردوغان انتشار می‌دهد. به طور مثال نشریه امریکائی استندرد آن د بورز تصنیف بیمه به تاریخ 1 دسمبر 2021م با نشر گزارشی ادعا نموده که انتظار می‌رود اقتصاد ترکیه رشد نماید: «احتمال رشد اقتصاد ترکیه در جریان سال جاری را از 1.2 به 9.8% بالا برده در حالی که این احتمال در سال 2022م از 0.4 به 3.7% بالا برده است. این نشریه در ماه سپتمبر گذشته احتمال رشد اقتصاد ترکیه در سال 2021م را 8.6% گفته بود.» (منبع: اناضول 1 دسمبر 2021م) آژانس امریکایی رتبه‌بندی اعتباری ویتش نیز به تاریخ 2 دسمبر 2021م با انتشار بیانیه‌ای اقتصاد ترکیه را به گونه مثبت ارزیابی نمود. در این بیانیه گفته شده که انتظار می‌رود اقتصاد ترکیه در سال جاری به جای 9.2% که این آژانس در ماه سپتمبر گذشته پیش‌بینی نموده بود، 10.5% رشد داشته باشد. هم‌چنین پیش‌بینی‌هایش در خصوص رشد اقتصادی ترکیه در سال 2022م را از 3.5% به 3.6% بالا برده و جایگاه ترکه در درجه‌بندی بیمه را در همان حد "بی بی" - نگهداشته است. بیانیه این آژانس اشاره نموده که «رشد اقتصادی ترکیه در مقایسه با کشورهای هم‌تراز اش قوی می‌باشد، اما سهم افراد از درآمدهای ملی از سال 2013م به بعد در خصوص ارزش دالر/دلار رو به کاهش است.» (منبع: اناضول 3 دسمبر 2021م) آژانس امریکائی رتبه‌بندی اعتباری مودیز بین‌المللی به تاریخ 3 دسمبر 2021م، رتبه ترکیه را در حد بی 2 هم‌چنان ثابت اعلان نمود، به علاوه دیدگاه منفی در مورد آینده آن. این آژانس به اشاره نمود که: «خطرهای اساسی ضعف خارجی ترکیه به دلیل عجز محاسبات

جاری کاهش یافته، چیزی که روند تدریجی بهبود ساختار ذخایر نقدی بیرونی را بر اساس کلی و پاک کمک می‌کند، هرچند لیره در حال حاضر در وضعیت ضعیفی قرار دارد و این که ترکیه از اقتصاد بزرگ و متنوعی برخوردار است و انتظار می‌رود اقتصادی این کشور در جریان سال جاری 11% و در سال 2022م، 4% رشد داشته باشد». آژانس مذکور در پیش‌بینی قبلی‌اش که در ماه نومبر گذشته منتشر نموده بود، گفته بود که اقتصاد ترکیه در سال جاری تا 9.2% رشد خواهد داشت. (منبع: اناضول 4 دسمبر 2021م) پس دیده می‌شود که این گزارش‌های شرکت‌های رتبه‌بندی اعتباری امریکائی و بین‌المللی در حقیقت حمایت و پشتیبانی از اردوغان به شمار می‌رود و این بدان معنی است که امریکا می‌خواهد وی در انتخابات پیش‌رو پیروز گردد؛ زیرا او در خدمت آن قرار دارد و تا کنون هیچ بدیل توانایی برای وی در میدان به نظر نمی‌رسد.

6. رئیس‌جمهور ترکیه سعی دارد اقتصاد را تقویت نموده و ارزش واحد پولی را با جلب سرمایه‌گذاری‌های بیرونی و هم‌چنین جستجوی زمینه‌های سرمایه‌گذاری ترکیه در خارج ثابت نگهدارد. برای تحقق این هدف در حال حاضر به دولت‌های خلیج روی آورده، چنان که با وجود این که مدت‌هاست با امارات سرنا سازگاری دارد، اما اینک ساز دوستی و نزدیکی با آن سر می‌دهد. چنان که محمد بن زاید ولی‌عهد امارات بنا بر دعوت اردوغان رئیس‌جمهور ترکیه طی یک سفر رسمی به تاریخ 24 نومبر 2021م وارد ترکیه شد. لازم به ذکر است که دو طرف به تاریخ 31 آگست 2021م در یک تماس تلفنی روابط دو جانبه و قضایای منطقه‌ای را به بررسی گرفتند. بعد از آن مولود چاویش اوغلو وزیر خارجه ترکیه در اظهاراتی گفت که اخیراً جو مثبتی بالای روابط ترکیه و امارات سایه افکنده. ترکیه و امارات در سفر ولی‌عهد امارات به ترکیه 10 توافق‌نامه در عرصه‌های مختلف با حضور اردوغان و ابن زاید امضاء نمودند. پس از آن ابن زاید در صفحه تویترش نوشت: «امروز در انقره با اردوغان رئیس‌جمهور ترکیه دیدار نمودم و گفتگوهای مثبتی با هم داشتیم. گفتگوهای مان روی فرصت‌های تقویت روابط اقتصادی متمرکز بود.» هم‌چنین محمد حسن سویدی رئیس شورای اداره شرکت توسعه‌وی ابوظبی گفت: «امارات تصمیم گرفته 10 میلیارد دالر را برای سرمایه‌گذاری در ترکیه تخصیص داده است.» وزیر خارجه ترکیه اعلان نمود که ماه آینده به ابوظبی سفر خواهد نمود. (منبع: اناضول 24 نومبر 2021م) پس از آن ارزش لیره ترکیه اندکی در برابر دالر بالا رفت، سپس مجدداً رو به سقوط گذاشت. یک سال و اندی است که اردوغان تلاش دارد با حکومت‌هایی در منطقه که با آن خصومت داشته مصالحه کند، زیرا خصومت‌های‌شان مبدئی نبوده، بلکه ناشی از منافع و سیاست‌های مرتبط با امریکاست، امریکایی که ترکیه اردوغان همواره در مدار آن می‌چرخد. می‌دانیم که امارات اخیراً روابط‌اش را با رژیم یهود عادی نمود، چنان که اردوغان نیز عادی نموده و بالای عادی‌سازی تأکید دارد. پس ترکیه و امارات و سایر نظام‌های حاکم در منطقه دارند بر علیه فلسطین دسیسه چینی نموده و در برابر اشغال آن توسط یهودیان سکوت "مرگ‌باری" را پیش گرفته اند.

7. رئیس‌جمهور ترکیه به تاریخ 6 دسمبر 2021م عازم قطر شد، هرچند این سفر به دعوت امیر قطر برای مشارکت در هفتمین دور گردهمایی در کمیته استراتژی علیای دو کشور صورت گرفته. اردوغان پیش از سفر به قطر در یک کنفرانس مطبوعاتی گفت: «حجم پروژه‌هایی که تاجران ترک در قطر راه اندازی نموده اند به 15 میلیارد دالر می‌رسد.» وی افزود: «دو کشور مشارکت خویش بر اساس منافع دو جانبه در بسیاری از عرصه‌های اقتصادی و دفاعی و هم‌چنین تجارت و سرمایه‌گذاری

را تقویت نموده اند». او گفت: «روابط خویش را با برادران مان در خلیج بدون هیچ تمیزی و در چهارچوب منافع مشترک و احترام متقابل پیوسته گسترش خواهیم داد.» (منبع: اناضول 6 دسامبر 2021م) محمد بن عبدالرحمن آل ثانی وزیر خارجه قطر نیز در کنفرانس مطبوعاتی با مولود چاویش اغلو همتای ترک‌اش گفت: «انتظار می‌رود در جریان گردهمایی دور هفتم کمیته استراتژی، 12 توافق‌نامه میان ترکیه و قطر به امضاء رسد.» وی این سخنان را اندکی پیش از سفر اردوغان به دوحه مطرح نمود. (منبع: اناضول 6 دسامبر 2021م) سپس 14 توافق‌نامه همکاری میان قطر و ترکیه امضاء شد. «قطر و ترکیه 14 توافق‌نامه را امضاء نمودند و اردوغان تأکید نمود که انقره سخت علاقمند همکاری با دولت‌های خلیج است. کار هفتمین دور کمیته استراتژی با ریاست شیخ تمیم بن حمد آل ثانی امیر دولت قطر و اردوغان رئیس‌جمهور ترکیه که در حال حاضر در دوحه پایتخت قطر به سر می‌برد آغاز گردید. دو طرف 14 توافق‌نامه همکاری در عرصه‌های مختلف مانند اقتصادی، سرمایه‌گذاری، صنعت، دفاع، امنیت، اوقاف، رسانه‌ها، فرهنگ و ورزش را امضاء نمودند. (منبع: الجزیره + اناضول 7 دسامبر 2021م) این‌ها تلاش‌هایی است که اردوغان به هدف تقویت اقتصاد ترکیه و جلوگیری از سقوط لیره ترکیه به خرج می‌دهد.

8. انتظار نمی‌رود سقوط لیره به این زودی‌ها متوقف گردد، هرچند تلاش‌هایی برای جلوگیری از این سقوط شده و هنوز جریان دارد، اما بدون نتیجه؛ زیرا اساسی که این تلاش‌ها بر مبنای آن جریان دارد فاسد و باطل است. لیره قبلاً در اواخر سال 2004م تا سر حد یک میلیون و 797 لیره سقوط نمود، در پی آن قرار شد شش صفر را از 1 جنوری 2005م از آن حذف کنند و به این ترتیب یک دالر مساوی به 1.79 لیره شد و این وضع نیز طولی نکشید تا این که بهای لیره از سال 2013م به بعد شروع به سقوط نمود و رفته رفته این روند سقوط سرعت گرفت. سقوط بهای لیره ارتباط مستقیم به نوسان وضعیت اقتصادی ترکیه دارد. اسباب نوسان وضعیت اقتصادی ترکیه در اصل به اساساتی بر می‌گردد که بالای آن استوار می‌باشد و هم‌چنین سیاست‌هایی که بر مبنای آن تطبیق می‌شود. پس تا زمانی که این اساسات معالجه و درست نگردد، مردم هم‌چنان با آتش این نظامی که اقتصاد بالای آن بنا گردیده خواهند سوخت و بدبختی آنان ادامه خواهد یافت. اقتصاد ترکیه بالای اساس نظام باطل سرمایه‌داری استوار است، نظامی که سیاست اقتصادی آن مبتنی بر افزایش تولید، رشد اقتصادی و تشویق به مصرف‌گرایی می‌باشد و به همین دلیل است که اردوغان و نظام سکولاری اش دروازه قرض و قرضه‌های سودی را باز نموده است با وجود آن که این کار به شدت در اسلام تحریم گردیده. او هم‌چنین دروازه سرمایه‌گذاری‌های بیرونی را باز نموده، طوری که شرکت‌ها اقدام به راه‌اندازی پروژه‌های عام‌المنفعه مانند ساخت پل‌ها، راه‌ها، کانال‌ها، مترو و میدان‌های هوایی/فرودگاه‌ها نموده اند و این شرکت‌های خصوص به شمول شرکت‌های بیرونی پول آن را از عام مردم حاصل می‌کنند و فواید هنگفتی را از آن به دست می‌آورند. در حالی که راه‌اندازی چنین پروژه‌هایی بنا به دستور اسلام از جمله منافع عامه به شمار می‌رود که پیش‌برد آن به گونه مجانی کار دولت است. رمز حل مشکلات اقتصادی در توزیع دارایی‌های عام و منافع موجود بالای تمام افراد رعیت و فرصت دادن مردم برای استفاده از آن نهفته است. لازم است رفع نیازهای اساسی تمام افراد جامعه به گونه فرد فرد و به صورت کامل توسط دولت ضمانت گردد و در عین حال به هر فرد فرصت داده شود تا نیازهای کمالی (خواست‌های غیر ضروری و مشروع) خود را تا آخرین حد ممکن برآورده نمایند، چنان‌که در ماده‌های قانون اساسی اسلامی برگرفته شده از کتاب و سنت تذکر داده شده. در عین حال

لازم است به وابسته گی لیره ترکیه با دالر پایان داده شود و این که به به احکام شرعی، اساس آن باید طلا و نقره در نظر گرفته شود. هم چنین باید دانست که ارتباط اقتصاد به خارج و به قرضه ها امر خطرناک و ویران گر است، به ویژه اگر که این ارتباط بر اساس معاملات سودی باشد. چنان که الله سبحانه و تعالی کسانی را معاملات سودی انجام می دهند، به جنگ با خود و رسولش صلی الله علیه وسلم فرا خوانده می فرماید:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ (278) فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ۗ وَإِن تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلُمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿ [بقره: 278-279]

ترجمه: ای کسانی که ایمان آورده اید! از (مخالفت فرمان) الله بپرهیزید و آنچه از (مطالبات) ربا باقی مانده، رها کنید؛ اگر ایمان دارید! اگر (چنین) نمی کنید، بدانید الله و رسولش، با شما پیکار خواهند کرد! و اگر توبه کنید، سرمایه های شما، از آن شماست [= اصل سرمایه، بدون سود]؛ نه ستم می کنید، و نه بر شما ستم وارد می شود.

الله سبحانه و تعالی به کسانی که از هدایت او پیروی می کنند، بشارت سعادت داده و کسانی را که از هدایت وی روی می گردانند وعده شقاوت و بدبختی داده می فرماید:

﴿فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى﴾ (123) وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا ﴿ [طه: 123-124]

ترجمه: هر کس از هدایت من پیروی کند، نه گمراه می شود، و نه در رنج خواهد بود! و هر کس از یاد من روی گردان شود، زندگی (سخت و) تنگی خواهد داشت!

در اخیر به ذکر این آیت شریفه بسنده می کنیم:

﴿هُدًى بَيَانَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ﴾ [آل عمران: 138]

ترجمه: این، بیانی است برای عموم مردم؛ و هدایت و اندرزی است برای پرهیزگاران!

هفتم جمادی الاول 1443 هـ.ق.

11 دسمبر 2021 م.